

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вансяцкая Е.А., Карташова Ф.И. Невербальные компоненты коммуникации в английском художественном тексте. Иваново: Иван. гос. ун-т, 2005. 152 с.
2. Крейдлин Г.Е. Мужчины и женщины в невербальной коммуникации. М.: «Языки славянской культуры», 2005. 224 с.
3. Никитин М.В. Курс лингвистической семантики. СПб.: Научный центр проблем диалога, 1997. 757 с.
4. Трусов В.П. Выражение эмоций на лице (по материалам работ П. Экмана). Вопросы психологии. 1982. № 5. С. 144–147.
5. Fraser B. Perspectives on Politeness. Journal of Pragmatics. 1990. Vol. 14. P. 219–236.
6. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: http://www.ldoceonline.com/dictionary/reproach_1.

УДК 811.11: 81'42:159.964.21

ВИПРАВДАННЯ ЯК ДИСКУРСИВНИЙ АКТ ТИПУ «АПОЛОГЕТИВ»

EXCUSE AS A DISCURSIVE ACT OF THE “APOLOGIZING” TYPE

Герасимів Л.Я.,

*аспірант кафедри англійської філології
факультету іноземних мов*

*Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

Стаття присвячена дослідженню кооперативного потенціалу тактики виправдання в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання як особливому типі конфліктної взаємодії. Запропоновано спробу аналізу виправдання як дискурсивного акту типу «апологетив», реалізованого сукупністю прямих і непрямих мовленнєвих актів: репрезентатив, комісив, директив та експресив.

Ключові слова: комунікативна ситуація звинувачення/виправдання, конфліктна взаємодія, виправдання, дискурсивний акт, мовленнєвий акт.

Статья посвящена исследованию кооперативного потенциала тактики оправдания в коммуникативной ситуации обвинения/оправдания как особом типе конфликтного взаимодействия. Предложена попытка анализа оправдания как дискурсивного акта типа «апологетив», реализованного совокупностью прямых и косвенных речевых актов: репрезентатив, комиссив, директив и экспресив.

Ключевые слова: коммуникативная ситуация обвинения/оправдания, конфликтное взаимодействие, оправдание, дискурсивный акт, речевой акт.

The article deals with the analysis of the cooperative potential of the excuse tactics in the communicative situation of accusation/excuse as a special type of conflict interaction. An attempt is made to analyze the excuse as a discursive act of the “apologizing” type, implemented by a set of direct and indirect speech acts: representatives, commissives, directives and expressives.

Key words: communicative situation of accusation/excuse, conflict interaction, excuse, discursive act, speech act.

Постановка проблеми. Комунікативна ситуація звинувачення/виправдання є нетиповою ситуацією конфліктної (некооперативної) взаємодії. Оскільки один зі співрозмовників реалізує тактику виправдання (у відповідь на звинувачення), що належить до тактик стратегії кооперації, це дає підстави вважати ситуацію звинувачення/виправдання гармонізуючим типом конфлікту.

У комунікативній ситуації звинувачення/виправдання можна говорити лише про стадію зародження конфлікту, коли ініціатор взаємодії незадоволений станом речей і відчуває емоцій-

ний дискомфорт. Для того щоб зменшити міру цього дискомфорту, він реалізує звинувачення як спосіб демонстрації свого негативного ставлення до ситуації. У відповідь замість того, щоб взяти участь у конфліктній взаємодії, адресат, навпаки, намагається її уникнути та спрямувати взаємодію у бік кооперації. Через втілення виправдання комунікант визнає свою вину чи перекладає її на когось іншого, намагаючись зменшити міру емоційного дискомфорту ініціатора взаємодії. У цьому разі він розцінює виправдання як можливість переконати співрозмовника покращити

думку про нього, внаслідок чого покращиться і його емоційний стан.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комунікативна ситуація звинувачення/виправдання детермінує особливий тип конфліктної взаємодії, який не набув достатнього висвітлення в сучасних наукових розвідках. Переважне звернення лінгвістів до комунікативних дій звинувачення та виправдання відокремлено (А.Л. Погребиська [7], І.Р. Корольов [3], А.А. Король [2], Т.А. Мирончук [6], Т.В. Дубровська [1]), та спорадичне дослідження окремих аспектів звинувачення та виправдання у їхній діалогічній єдності (Є.В. Лаврентьева [4], О.П. Снежик [9]) вмотивовує актуальність розгляду ситуації звинувачення/виправдання як гармонізуючого типу конфліктної взаємодії, оскільки попри, яскраво виражені риси зародження конфліктної інтеракції, учасники взаємодії намагаються гармонізувати спілкування та перейти в площину кооперативної взаємодії.

Постановка завдання. У статті відстоюємо новий підхід до комунікативного трактування мовленнєвих дій звинувачення та виправдання та розглядаємо їх як дискурсивні акти (далі – ДА) в межах дискурсивного блоку «звинувачення/виправдання».

Метою статті є аналіз специфіки реалізації ДА виправдання різного роду прямими та непрямими мовленнєвими актами (далі – МА) в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання. Матеріалом дослідження слугують фрагменти текстів англійської художньої прози для дітей сучасних авторів.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, теорія мовленнєвої діяльності трактує комунікацію як процес, що відбувається не за допомогою речень чи висловлень, а через мовленнєві дії (акти), які є елементарними одиницями мовленнєвого спілкування. Хоча існування таких одиниць не викликає сумнівів, дискусійним є питання про розмежування різних типів мовленнєвих дій. Вчені виділяють мовленнєві (Дж. Остін, Дж. Серль), комунікативні (Т. ван Дайк) та дискурсивні (А.М. Приходько, М.Л. Макаров) акти.

Якщо мовленнєві та комунікативні акти є традиційно усталеними поняттями у лінгвістиці, то термін «дискурсивний акт» є відносно новим.

Услід за А.М. Приходьком, М.Л. Макаровим та І.С. Шевченко ДА розуміємо як «одиницю мовленнєвої дії, що включена в інтеракцію і являє собою ланцюжок мовленнєвих актів, об'єднаних спільною телеологічною установкою в єдиний мовленнєвий блок, в якому сходяться, перетина-

ються і взаємодіють різні іллокутивні сили з різними (первинним і вторинними) прагматичними значеннями» [8, с. 103].

ДА у кожній комунікативній ситуації має свою специфічну роль із позиції динамічного розвитку мовлення як системи дій, комунікативних планів і стратегій, тобто ДА з позиції динаміки розвитку мовлення можна ототожнити з комунікативним ходом [5, с. 117]. По-перше, МА має тільки одну інтенцію, а ДА – декілька. По-друге, МА функціонують як «будівельний матеріал» для ДА. ДА можуть співпадати із МА, а можуть і вміщувати декілька МА. По-третє, у комунікативній площині МА має акцент на дію, а дискурсивний – на взаємодію, тобто ДА є фактично обміном МА, які реалізуються комунікантами назустріч один одному [10].

Отже, в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання ДА виправдання типу «апологетив» є реактивною мовленнєвою дією, спрямованою на нейтралізацію негативного впливу попереднього ДА звинувачення. Виправдання спрямоване на кооперативне спілкування, яке передусім є корисним для мовця. ДА виправдання формується екстра- та інтровертивними типами. Екстравертивне виправдання – це виправдання третіх осіб, спричинене некоректною позицією співрозмовника щодо об'єкта обговорення, незгодою з чужою позицією. Інтровертивне виправдання спрямоване на самого звинувачуваного і є за своєю природою самовиправданням. На відміну від інших апологетивів, самовиправдання не пов'язані зі спеціальними засобами експлікації. Здебільшого ДА виправдання експлікуються непрямими номінативними засобами, на відміну від перформативів, вживання яких еквівалентне перлокутивному провалу [8, с. 106].

ДА виправдання, як і ДА звинувачення, виформовується МА репрезентатив, експресив, директив і комісив. Вони мають на меті спростувати відповідальність за певні негативні вчинки або повністю заперечити їх учинення, або вказати на фактори, що зменшують провину звинувачуваного.

МА репрезентатив є ядром ДА виправдання, а категорія заперечення – семантичною основою цього МА [16]. Ідеться про перший тип виправдання через заперечення своєї провини. Виправдовуючись через заперечення, звинувачуваний може 1) заперечувати експліцитну пропозицію звинувачення, 2) заперечувати імпліцитну інформацію у пропозиції, 3) заперечувати вербальне оформлення пропозиції, а не саму дію.

"How do you know that?" Nanna whirled on Sarah, her hard, sharp face like an ax in the moonlight. "Been poking your nose where you shouldn't?" "No." Which wasn't strictly true, of course, but Sarah thought that since Nanna was one big ball of lies, it really didn't matter. **"I thought I heard him say something last time."** [17, с. 66].

Адресант звинувачує адресата в тому, що він цікавиться справами, які його не стосуються. Звинувачуваний здійснює заперечення пропозиції, висловленої адресантом і поряд із тим намагається аргументувати свою негативну відповідь для збільшення ступеня її вірогідності перед адресантом.

Звинувачуваний може заперечувати експліцитну пропозицію, уникаючи заперечних часток і лексем негативної семантики:

"What are you doing here?" Ava pointed to the campaign signs that lined the sidewalk. Her voice shook, but the words spilled out. "You're voting! How could you? You made a deal with Mom. You promised!" **"I just ... I was watching the news..."** [18, с. 54].

Шляхом вказівки на виконання певної дії (*watching the news*) звинувачуваний заперечує іншу дію (*voting*) і в такий спосіб демонструє свою непричетність до здійснення небажаної дії.

Виправдання може здійснюватись через заперечення імпліцитної інформації, вираженої в пропозиції звинувачення:

"The problem, Doctor," I began, as calmly as I could, "is that your patients have a nasty habit of disappearing." The doctor shrugged. **"When they finish their treatment, they are no longer my concern, Mr Grimes."** "Really, Doctor?" I said. "Then what about Sarah Monahan? Or Scaldy Sal. Found dead in a place where a wolf had run amok ... The same type of creature that I myself confronted on the night of Old Benjamin's disappearance – another of your patients, Doctor." The doctor's steel-grey eyes bored into mine. **"But then, as you know all too well, Doctor Cadwallader, sightings of wolves in cities are nothing new."** [23, с. 78].

Адресант звинувачує непрямо, використовуючи натяк. Адресат «прочитує» звинувачувальну інтенцію і намагається виправдатись через заперечення своєї провини.

Третій спосіб заперечення під час виправдання – це заперечення способу вербального трактування пропозиції, а не самої пропозиції:

"You've been spying on us?" I glare at her. **"Spying?"** She laughs again, a cackle that chills my blood. **"It's not spying, my dear, when you install cameras in facilities that you own. Why on earth do**

you think we've poured so much money into Eye on Tomorrow if not to know where our brightest young minds are leading one another?" [19, с. 119].

Адресат заперечує не свою провину, а власне форму її вербалізації (*Spying?* – *It's not spying, my dear, when you install cameras in facilities that you own.*). Так адресат зміщує акцент із факту самого злочину на форму його вербалізації. Це допомагає зменшити міру емоційності й водночас уникнути розмови про провину адресата.

МА репрезентатив також може втілювати виправдання через визнання своєї провини:

"I know what CYA is," I replied. "Why you gotta talk to me like I'm a child?" **"Just checking. I just don't want you to get caught up with no gangbanger. You ain't about that. That's part of why I transferred away from Truman. To try to get away from all that. Too much trouble in the classrooms and everywhere else."** [24, с. 18].

Адресат визнає свою провину і пояснює причини свого вчинку, який викликав негативну реакцію адресанта. Ілююція виправдання-згоди була реалізована за допомогою ряду однотипних МА репрезентатив, які аргументують поведінку адресата.

Часто ДА виправдання вміщує не тільки МА репрезентатив, але й МА вибачення. Коли звинувачуваний повністю усвідомлює свою провину і, намагаючись досягти максимального перлокутивного ефекту, реалізує також вибачення як знак повного каяття:

"Alan!" she said sharply. "I know you feel terrible. And I don't blame you for being angry. But you have to control yourself. Losing your temper and throwing things through the window is not going to do any good." **"But I didn't..."**[...]. **"Sorry,"** he muttered. **"I couldn't help myself."** [14, с. 18].

Спочатку адресат намагається заперечити здійснення негативної дії, проте вирішує, що визнання провини матиме більший вплив на досягнення кооперативної взаємодії. Він змінює тактику і визнає свою провину, аргументуючи причини свого вчинку (*I couldn't help myself*). Звинувачуваний досягає перлокутивного ефекту завдяки зверненню до тактики, що вказує на ненавмисність вчинення небажаної дії. Також втілення МА експресив (вибачення) сприяє досягненню перлокутивного ефекту і знімає емоційну напругу комунікативної ситуації.

Часто МА експресив виражається через вибачення, проте варто зауважити, що виправдання відрізняємо від вибачення тоді, коли, окрім вибачення, адресат наводить аргументи, що зменшують міру його провини:

“Well what was I supposed to do? Sit around and pick fleas off the cat for a week and a half while you were gone?” She took his arm. “I’m sorry, Alan. I told you on the phone I was sorry I had decided to go. But I hadn’t had a real visit with Gran in so long” [14, с. 14].

Адресат не лише вибачається за свою негативну дію, але й пояснює причини свого вчинку. Саме тому вважаємо цей ДА виправданням, що містить МА експресив (вибачення).

Експресиви як МА у ДА виправдання мають на меті виразити не фактуальну інформацію, а емоційний стан мовця. У комунікативній ситуації звинувачення/виправдання, яка належить до конфліктного типу взаємодії, емоційний фон інтеракції лежить у сфері негативних емоцій:

“He defied our command!” the guard yelled. “I am going to shackle him and take him to the King’s dungeon!” “I did nothing wrong!” Thor protested. “Did you now?” the guard yelled. “Barging into the King’s property uninvited?” “All I wanted was a chance!” Thor yelled, turning, pleading to the night before him, the member of the royal family. “All I wanted was to join the Legion!” [21, с. 65].

Звинувачуваний під час усієї інтеракції використовує виключно МА експресив. Можна зауважити, що спочатку був втілений експресив, який виражає емоцію протесту, однак згодом, коли звинувачуваний відчув, що не отримав бажаного перлокутивного ефекту, він змінює тактику й застосовує МА благання, фактично визнаючи авторитарну позицію автора звинувачення та його право звинувачувати.

Експресиви максимально виразно та яскраво передають емоційний стан звинувачуваного, який варіюється від здивування та суму до благання, гніву, страху і навіть розпачу. Ступінь інтенсивності емоцій залежить від багатьох факторів, наприклад горизонтальної та вертикальної дистанції між мовцями, їхніх соціальних статусів, міри усвідомлення звинувачуванним своєї провини:

“Pollyanna, what does this mean?” cried Aunt Polly then. Pollyanna blinked sleepy eyes and sat up. “Why, Mr. Tom – Aunt Polly!” she stammered. “Don’t look so scared! It isn’t that I’ve got the consumption, you know, like Joel Hartley. It’s only that I was so hot – in there. But I shut the window, Aunt Polly, so the flies couldn’t carry those germs in.” [20, с. 56].

Адресат реалізує МА експресив від неочікуваності та раптовості звинувачення. Про втілення МА експресив свідчить лексема *stammered* та оклична структура висловлення. Адресат ре-

лізує МА здивування, після чого опановує себе і втілює інші МА – директив і репрезентатив. Це свідчить про невелику міру негативних емоцій в адресата та його намагання аргументувати причини свого вчинку.

Наступний МА виражає вищу міру емоційного дискомфорту, оскільки весь ДА виправдання містить висловлення окличної структури, а лексема *pleaded* вказує на розпач звинувачуваного:

“I shall do nothing of the sort,” said the Mouse, getting up and walking away. “You insult me by talking such nonsense!” “I didn’t mean it!” pleaded poor Alice. “But you’re so easily offended, you know!” [13, с. 38].

МА експресив можуть бути представлені певними семантико-стилістичними маркерами, наприклад вигуками, апелятивами, риторичними запитаннями, заперечними конструкціями:

“You’ve made fool of me – and no one makes a fool of me!” “My lady!” Thor yelled out, trying to stop her, wanting to explain. “It isn’t true!” [21, с. 277].

Як бачимо, адресат перебуває в емоційно-напруженому стані через звинувачення адресанта. Для того щоб виправдатись, він використовує ряд мовностилістичних засобів: окличну структуру речень, апелятив (*My lady*) та заперечну конструкцію (*It isn’t true*).

Стосовно директивів, варто нагадати, що в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання звинувачуваний перебуває в залежній позиції та не є ініціатором мовленнєвої взаємодії. Отже, він не може реалізувати директиви у своїй «класичній» функції, тобто для категоричного спонукання адресата втілити певну дію:

“What are you doing that for?” “I don’t know. I just thought it was a good idea.” “Put them down!” “All right! Geez, you don’t have to be so touchy. You want me to pick another card?” [14, с. 26].

Специфікою реалізації директиву у прикладі є некатегоричність спонукання, тобто адресант не наполягає, а скоріше дає пораду. У цьому ДА виправдання МА директив був втілений разом із МА експресив (вираз *Geez* вживається для вираження здивування, незадоволення чи роздратування).

МА директив у ДА виправдання, як і у ДА звинувачення, рідко вживається самостійно. Зазвичай він реалізується разом із МА експресив, комісив чи репрезентатив:

“Why you gotta be like that?” “Like what?” I replied. “Like every time I get up to talk, you gotta make fun of me like you still back in the seventh grade.” “I’m just playin’ with you. Don’t be so sensitive.” [24, с. 46].

У прикладі МА директив ужитий разом із МА репрезентатив. Функція останнього полягає власне у зменшенні провини звинувачуваного, а функція першого – у зниженні емоційного дискомфорту адресанта.

Іллокуція МА директив у межах ДА виправдання полягає в тому, щоб змусити адресанта пробачити здійснення небажаної дії або припинити звинувачувати в цій дії:

“Why you always gotta criticize me? Like you’re tryin’ to make me feel bad. I’m gettin’ tired of it.” “Don’t get all mad,” Emako said. “That’s what you always say. I’m gettin’ tired of that too.” “Okay. I’m sorry. Talk any way you wanna talk. Ain’t nuthin’.” [24, с. 50].

Спочатку звинувачуваний намагається знизити міру емоційного дискомфорту адресанта, вживаючи МА директив (заборону). Проте, усвідомивши, що він не досяг перлокутивного ефекту, змінює тактику і реалізує вибачення (*I’m sorry*) та МА директив (дозвіл).

МА директив у ДА виправдання не представлений мовленнєвими діями на кшталт вимоги чи категоричного наказу, а радше, відповідно до комунікативних обставин, проханням чи благанням.

Категоричність директивного спонукання адресанта може підсилуватись його емоційним станом, високою емоційною напруженістю:

“YOU demand?” MacGilyelled. “You demand nothing of me boy!” he screamed, his anger rising. “My king, forgive me. I mean no disrespect. But I am concerned for your safety. Please. Do not drink. I dreamt you were poisoned! Please. I care very much about you. It is the only reason for me saying so.” [21, с. 277].

У прикладі адресант і звинувачуваний мають надзвичайно велику вертикальну соціальну дистанцію, що означає неможливість і неприйнятність втілення МА директив звинувачуванням узагалі. Проте висока напруженість ситуації спричиняє втілення прохання через прямий директив.

Для МА комісив характерна спрямованість мовленнєвої дії на майбутнє, що є зручною лінією поведінки звинувачуваного в комунікативній

ситуації звинувачення/виправдання. Коли адресант не має жодних причин для виправдання своїх дій, він може використати МА комісив для передачі обіцянки, клятви чи пропозиції:

“The woman glared at me furiously. “Are you calling me a liar?” [...] “I’d never dream of calling a carnival legend such as yourself a liar,” I said. “And I’d be honoured if I could buy a drink for such a work of art.” [23, с. 49].

Адресант, звинувачений у неправильній поведінці із жінкою, реалізує МА комісив (пропозицію) як засіб загладження своєї провини та досягає бажаного перлокутивного ефекту.

Висновки. Отже, ДА виправдання виформовується МА репрезентатив, експресив, директив і комісив. Ці МА мають на меті спростувати відповідальність адресата за певні негативні вчинки, або повністю заперечивши їх вчинення, або вказавши на фактори, що зменшують провину звинувачуваного. МА репрезентатив є ядром ДА виправдання, а категорія заперечення – семантичною основою цього МА. Звинувачуваний може заперечувати експліцитну пропозицію звинувачення, імпліцитну інформацію у пропозиції, а також вербальне оформлення пропозиції, а не саму дію. Експресиви призначені для вираження емоційного стану звинувачуваного (гніву, страху, розпачу тощо). Міра інтенсивності емоцій залежить від горизонтальної та вертикальної дистанції між мовцями, їхніх соціальних статусів, усвідомлення звинувачуванням своєї провини. Іллокуція МА директив у межах ДА виправдання полягає в тому, щоб змусити адресанта пробачити здійснення небажаної дії або припинити звинувачувати в цій дії. Комісиви є обіцянками не повторювати свої дії, пропозиціями загладити свою провину або відшкодувати збитки.

Перспективним, на нашу думку, видається аналіз кореляції тактик і способів їх утілення в комунікативній ситуації звинувачення/виправдання в англійській дитячій літературі в конфігурації співрозмовників ДОРΟΣЛИЙ – ДИТИНА, ДИТИНА – ДИТИНА, ДОРΟΣЛИЙ – ДОРΟΣЛИЙ і ДИТИНА – ДОРΟΣЛИЙ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дубровская Т.В. Речевые жанры «осуждение» и «обвинение» в русском и английском речевом общении: дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.19. Саратов, 2003. 233 с.
2. Король А.А. Висловлення-звинувачення у сучасному німецькомовному художньому дискурсі: дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04. Чернівці, 2007. 237 с.
3. Корольов І.Р. Комунікативна ситуація «виправдання»: функціонально-прагматичний та лінгвокультурний аспекти (на матеріалі української, російської та англійської художньої прози XIX ст.): дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.15. К., 2008. 238 с.

4. Лаврентьева Е.В. Речевые жанры обвинения и оправдания в диалогическом единстве: дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.01. Новосибирск, 2006. 261 с.
5. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
6. Мирончук Т.А. Семантичні та прагматичні особливості висловлювань виправдання в сучасній англійській мові: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04. Київ: Київський держ. лінгв. ун-т, 1998. 194 с.
7. Погребисская А.Л. Коммуникативно-содержательная характеристика диалогических реплик обвинения в британской языковой культуре: дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04. Тверь, 2007. 156 с.
8. Приходько А.Н. Дискурсивные акты: прагмасемантика и прагматипология. Когниция, коммуникация, дискурс: Междунар. сб. научн. тр. Вып. 1. Х.: ХНУ, 2010. С. 101–122.
9. Снежик О.П. Висловлення звинувачення та виправдання у вербальних інтеракціях (на матеріалі сучасної французької мови): дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.05. Запоріжжя, 2007. 308 с.
10. Трофимова Н.А. Мозаика смысла: элементы и операторы их порождения. СПб.: ИВЭСЭП, 2010. 110 с.
11. Шевченко И.С. Историческая динамика прагматики предложения: английское вопросительное предложение 16–20 вв. Х.: «Константа», 1998. 168 с.
12. Austin J.L. How to Do Things with Words. Oxford: Oxford University Press, 1962. 167 p.
13. Carroll L. Alice in Wonderland. Los Angeles, CA: Hallmark Entertainment Books, 1999. 224 p.
14. Coville B. Eyes of the Tarot. Open Road Media Teen & Tween, 2014. 179 p.
15. Dijk T.A. van. Studies in the Pragmatics of Discourse. The Hauge: Maiton, 1981. 331 p.
16. Givón T. Negation in Language: Pragmatics, Function, Ontology. Syntax and Semantics. Vol. 9. Pragmatics. N.Y.; San Francisco; L.: Academic Press, 1978. P. 69–112.
17. Hellisen C. Beastkeeper. Turtleback Books, 2015. 206 p.
18. Messner K. All the Answers. New York: Bloomsbury Publishing USA, 2015. 273 p.
19. Messner K. Eye of the Storm. New York: Bloomsbury Publishing USA, 2014. 170 p.
20. Porter E.H. Pollyanna. New York: Aladdin Classics, 2002. 287 p.
21. Rice M. A Quest of Heroes. Morgan Rice, 2012. 234 p.
22. Searle J.R. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 203 p.
23. Stewart P., Riddel C. Barnaby Grimes: Curse of the Night Wolf. Yearling, 2012. 224 p.
24. Woods B. Emako Blue. New York: Penguin, 2004. 124 p.

УДК 811.111'373.7

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ MONEY НА ФРАЗЕОЛОГІЧНОМУ РІВНІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ТЛУМАЧНИХ І ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

REPRESENTATION OF THE MONEY CONCEPT ON THE PHRASEOLOGICAL LEVEL IN ENGLISH (ON THE MATERIAL OF THE EXPLANATORY AND PHRASEOLOGICAL DICTIONARIES OF ENGLISH LANGUAGE)

Гудз І.Р.,

*магістрант факультету іноземних мов
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

Ладика О.В.,

*кандидат філологічних наук, доцент
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*

Статтю присвячено розгляду особливостей вербалізації концепту MONEY у фразеологічній картині світу англійської мови. Найбільш детально розглядаються фразеологічні одиниці з компонентом-найменуванням “money”, тому що вони відіграють важливу роль в англійській мові, а саме на фразеологічному рівні. Відповідно, ці ФО можна розподілити на такі групи: фразеологізми для вираження багатства, для вираження витрат, власних почуттів і поглядів, нашого ставлення до грошей і ті, які виражають бідність або нестачу грошей. В кінцевому підсумку було виявлено, що ФО для позначення грошей в англійській мові найбільш яскраво та образно надають характеристику особам, предметам та явищам дійсності.

Ключові слова: мова, концепт, фразеологія, фразеологічні одиниці (ФО), гроші.